

A kukorica kártevői

Автор(и): доц. д-р Недялка Палагачева, Аграрен университет в Пловдив; проф. д-р Янко Димитров, Аграрен университет в Пловдив

Дата: 06.03.2023 *Брой:* 3/2023

A kukorica számos kártevő támadásának van kitéve, amelyek jelentős hatással vannak a termésképzésre és a termék minőségére, ezért az általuk okozott problémák egyre fontosabbá válnak. Ellenük a védekezési intézkedések időbeni végrehajtása nagy jelentőségű, és ahhoz, hogy hatékony legyen, tevékenységek komplexén kell alapulnia, beleértve számos agrotechnikai intézkedést.

Különösen fontos az új területek fitoszociális állapota, ahol kukoricát vetnek. A szegélyeken, árkokban, sávokban és út menti szakaszokon a gyomirtás kötelező intézkedés. Ezek kedvező feltételeket biztosítanak a rovarok számára a fejlődéshez és a szaporodáshoz. Egyes esetekben vírusbetegségek halmozódnak fel itt, amelyeket a szűrő-szívó szájszervű kártevők átvihetnek a növényállományba.

A fajták biológiai potenciáljának megvalósításához szükséges a jó talajelőkészítés, a vetésforgó betartása, az optimális időpontban és a szükséges mélységben történő vetés, kiegyensúlyozott műtrágyázás nitrogénnel, foszforral és káliummal, valamint a térbeli izoláció betartása – minimum 1 km távolság. A szúrógörbék elterjedésének korlátozására a mezők körül 30 cm mély peremárkokat készítenek. Ez az intézkedés különösen hatékony a szürke répabogár ellen, amely nem képes repülni. Ha mindezeket az intézkedéseket időben és jó minőségben hajtják végre, biztosíthatnak egy optimális sűrűségű növényállományt.

Vetés előtt meg kell határozni a talajlakó kártevők (drótférgek, ál-drótférgek, fehér és szürke lárvák) sűrűségét.

Az *Elateridae* család bogarainak lárváit drótférgeknek nevezik, mert testük erősen kitinizált és hasonlít egy rozsdás drótdarabhoz. A kifejlett rovarokat kattogóbogaraknak vagy ugróbogaraknak ismerik, mert hátukra téve a bogarak ugrálnak és egy kis kalapács kopogásához hasonló hangot adnak ki. A drótférgek a legveszélyesebb talajlakó kártevők közé tartoznak.

Sávós kattogóbogár (Agriotes lineatus L.)

A következő fajokkal találkozhatunk:

Sávós kattogóbogár (Agriotes lineatus L.)

Apró kattogóbogár (Agriotes sputator L.)

Sötét kattogóbogár (Agriotes obscurus L.)

Nyugati kattogóbogár (Agriotes ustulatus Schall.)

A legjelentősebb kárt a lárvák okozzák; a vetett magokat károsítják, a megduzzadt magok embrióját és endospermáját kifalva, csak a maghéjat hagyva meg.

A sávós kattogóbogár lárvája

A csírázó magokban a lárvák a csíranövényeket károsítják. A kukorica számára a kritikus időszak a keléstől több levél kialakulásáig tart. A 4. igaz levél stádiumban a lárvák a másodlagos gyökerekkel is táplálkoznak. A kár különösen súlyos aszály idején, amikor a lárvák nem csak táplálékot, hanem vizet is szereznek a növényekből.

Kukoricafeketebogár (Pedinus femoralis L.)

Az ál-drótféreg gyakran található kevert populációkban a drótféreggel. Ezek közé tartozik a **kukoricafeketebogár (*Pedinus femoralis* L.)** és a **homoki ál-drótféreg (*Opatrum sabulosum* L.)** Lárvaik nagyon hasonlítanak a drótféregre. Testük világosabb színű, kevésbé erősen kitinizált, és az első lábpár hosszabb, mint a másik két pár.

Homoki ál-drótféreg (Opatrum sabulosum L.)

A bogarak a fiatal növényeket, a legfiatalabb zamatos leveleket és a talajfelszín közelében lévő zamatos szárrészeket rágják. Nagyon gyakran kifalják vagy elvágják a növekedési pontot. E károsítás következtében a fiatal növények nagy része elpusztul. A növényállomány erősen ritkul és a termés csökken. A lárva a talajban élnek. A megduzzadt magok és a fiatal növények csíranövényeinek kifalásával táplálkoznak.

Kukoricaganajtúró bogár (Pentodon idiota Hrbst.)

Az *Amphimallon*, *Anoxia*, *Melolontha*, *Pentodon* és más nemek (*Melolonthidae* család) fajainak lárvái károsítják a kukorica földalatti részeit. Inkább a földalatti szárat, a gyökereket és ritkábban a növények oldalgyökereit részesítik előnyben. Ezek közül a legfontosabb a **kukoricaganajtúró bogár (*Pentodon idiota* Hrbst.)** A bogarak a kukorica szárát kis gödrök formájában rágják a gyökérnyak körül. Egyes esetekben teljesen elvágják azokat. Ennek eredményeként a növények hervadni kezdenek, a károsított oldal felé dőlnek és kiszáradnak.

A földalatti későibagoly okozta kár

A földalatti későibaglyokat **szürke lárvák** néven is ismerik. Az *Agrotis* és *Euxoa* nemek fajait találjuk meg. Elpusztítják a vetett magokat, a csíranövényeket rágják a talajban, és a szárazakat a talajfelszín közelében vagy annál elvágják.

A talajlakó kártevők (drótférgek, ál-drótférgek, szürke lárvák) sűrűségének felmérésére 50 cm-től 1 m-ig terjedő méretű és 25–30 cm mélységű talajfeltárásokat végeznek, és a számokat négyzetméterre számítják át.

Amikor 5–8 egyed/négyzetméteres drótférgek és ál-drótférgek, valamint 0,2–0,4 egyed/négyzetméteres szürke lárvák sűrűségét állapítják meg, vegyi beavatkozást kell végezni. Alkalmazható a vetés előtti magkezelés szintetikus piretroidok csoportjába tartozó rovarölő szerekkel: cipermetrin (Belem 0,8 MG/Colombo 0,8 MG – 1200 g/da), teflutrin (Soilgard 1,5 GR – 1,22 kg/da; Force Evo – 1,2–1,6 kg/da), lambda-cihalotrin (Ercole GR – 1000–1500 g/da; Trika Expert – 1000–1500 g/da). Lehetőség van granulátumos készítmények alkalmazására is a vetőgépek adagolóival.

Szürke kukoricaormányos (*Tanymecus dilaticollis* Gyll.)

A kukorica kelésétől az 5–7. levél stádiumig komoly fenyegetést jelent a **szürke kukoricaormányos** (*Tanymecus dilaticollis* Gyll.) és a **szürke répormányos** (*Tanymecus palliatus* F.)

Szürke répormányos (Tanymecus palliatus F.) és az általa okozott kár

A bogarak a fiatal hajtások és a szárak föld alatti részének megrágásával okoznak kárt, de legtöbbször a szárak föld feletti részének elvágásával. Levélképződés után a levelekkel táplálkoznak, durva rágásos kárt okozva; nagy sűrűség esetén teljesen elpusztíthatják azokat, csak a központi ereket hagyva meg. A 3–4. levél megjelenése után a kockázat csökken, mivel a szárak megkeményednek, és az ormányos csak a levelekkel táplálkozik. A kártevő veszélye az 5. levél megjelenésével megszűnik.

A szürke kukoricaormányos (Tanymecus dilaticollis Gyll.) okozta kár

Az ormányosok (szürke kukorica- és répormányos) sűrűségét a mintaterületek módszerével értékelik. Egy 50 × 50 cm-es keretet használnak, és a mezőn sakktáblaszerűen elrendezett 25 mintaterületet vizsgálnak. 2 egyed/négyzetméteres sűrűség vagy 40–50%-os károsított levélfelület esetén kezelést kell végezni: acetamiprid (Mospilan 20 SP – 10 g/da).

A 6–8. levél növekedési stádiumban folytatódik a termesztés monitoroz